



## Minnesanteckningar

förda av

Greger Olsson



### Isbron

Liten berättelse som jag hörde när jag var i 12-13 års åldern.

Den nu befintliga hängbron över Indalsälven byggdes omkring år 1915. Före dess tillkomst fick man ro över den strida älven. Det har också berättats för mig att man brukade bygga en isbro på vintrarna. Jag har svårt att tro på den berättelsen. Det skulle gå till så att man använde ris och buskar som armering och piskade vattnet så att det frös ihop med riset. På det sättet skulle man få till bryggor från vardera strandsidorna och som möttes mitt ute i älvfåran. Sen var det bara att använda isbron så länge den höll.

Min teori är en annan, och det är att man gjorde isbron efter ena strandkanten. Lika lång som älven var bred. Kanske förberedde man brobygget redan på hösten genom att lägga ut ris mm. till armering. Sedan byggdes det på med mera isbildning tills den fick sådan styrka att den skulle hålla för kommande påfrestningar.

Broändarna skulle vara förankrade både nedströms och uppströms. När det så var dags för det sista momentet att sätta bron på plats, lossades förankringen uppströms och den änden sköts ut från stranden. När så isbron har vridit sig ut så långt att den fastnar på andra älvstranden, då är den klar att användas.

Men någon annan får nog gå först! Jag föredrar nog att inte gå på den bron. - Tror egentligen inte på min egen teori heller om brokonstruktionen. Men medge att det låter spännande. Hängbron som den ser ut idag är nog bra mycket säkrare än dom nämnda isbroarna, om sanningen skall fram.

Nedskrivet i maj 2001 Greger Olsson.

### ***Skolvägen, hängbron och badviken.***

Berättelser från skollåderstiden.

Jag gick tre år på Ede skolan omfattande klasserna 4, 5 och 6. Vägen till och från skolan gick via hängbron vilket gällde alla från södra sidan om älven och som gick dom klasserna. Vi måste gå, för cykla var inte möjligt i dom branta backarna. Hade det varit i dag då hade man kanske kunnat trampat en mountainbike, men dom fanns inte på den tiden. Och jag undrar just om det skulle ha varit lättare än att gå. Tycker det ser väldigt jobbigt ut för dom som trampar mountainbike. På vintrarna åkte vi så gott som alltid skidor. Dels därför att vi brukade använda skidorna på skolan när det var timme för gymnastik. Då brukade vi ibland få åka i någon ängsbacke på Österede eller också var skolvägen så igensnöad att det inte var tänkbart med något annat färdssätt. Men oftast hade man kört med häst släpor både på norra och södra sidan om älven, så det var bra tillpackat snö att åka på. Man fick bra fart på skidorna utför backarna. En gång när jag åkte hemifrån och var i nästan slutet på backen, stod där tre älgar i vägen. Det fanns två alternativ att välja på. Antingen svänga av vägen och försvinna i djupsnön eller också fortsätta och hoppas på att älgarna skulle flytta på sig. Betänketiden var mycket kort så det blev ett slags tredje alternativ. Stavarna mellan benen som struckbroms och skrek så mycket jag kunde. Om det var det som gjorde att älgarna hoppade åt sidorna eller om dom hade hoppat åt sidorna ändå,- det vet jag inte. Kände mig riktigt skakis efteråt.

Vi som nu gick på Edeskolan från sörsia, brukade samla ihop oss mitt på bron ibland och där med gemensamma ansträngningar sätta den i gungning. Vi ville testa hur mycket vi kunde få den i gungning. Men det blev nog inte så mycket, bron var stabilt byggd. Emellanåt fick vi för oss att vi skulle klättra upp i

tornen också , så högt vi kunde. Tycks minnas att någon klättrade upp i tornet och sedan gick armgång på en av bärlinorn ner till marken. Jag kom inte så högt upp för man var lite höjdrädd på den tiden. Det skulle nog visa sig senare i livet att höjdrädsfan fanns kvar-, men det är en annan historia.

När vårblommor som blåsippor och liljekonvaljer börja titta fram, brukade vi plocka buketter på hemvägen från skolan och ta med oss hem. Men det hände också att vi sålde blommorna till tågresenärer på tågen som stannade till vid Österede anhalt eller sålde till bilister på landsvägen på södra sidan. Det växte mycket blåsippor i backen från hängbron på norra sidan. Liljekonvaljer var mera vanligt efter järnvägen och i backarna på södra sidan om älven.



När man håller på att fundera på olika färdvägar, så visst var hängbron ett slags knutpunkt. Alla stigar ledde till hängbron. Från Andersons, Herkules , Olssons, Axelssons och Berglunds och i förlängningen på dessa tillkom ännu flera gårdar. Söderbergs , Nordlunds o.s.v. Från norra sidan på hängbron gick förutom skolvägen också en stig ända fram till Döda Fallet. På somrarna gick vi ungar ofta den stigen. Det var roligt att utforska jättegrytorna i Döda Fallet. Vad jag minns - så var det alltid vackert väder om somrarna. Det kunde vara några åksmällor ibland och någon regnskur, men bums så var det soligt och varmt igen.

Vi hade en verkligt fin badvik också i Indalsälven. Rakt nedanför där jag bodde fanns en plats som kallades för Kvissla. Namnet finns kvar men inte badviken. Varför det heter så vet jag inte, det får någon namnforskare utreda. Ibland kom någon eller några över hängbron från norra sidan älven och badade i Kvissla. Men för det mesta var det bara vi från Moarna som var där. Det var vid Kvissla som jag lärde mig simma. Det var bakvatten i viken så stockar från flottningen kom in och blev liggande där. Man tog en sån stock och gick så långt ut på djupet man kunde. Därefter släppte man stocken och simmade tillbaka mot stranden. Efter upprepade gånger med stockstödet kunde jag faktiskt simma utan hjälp. Jag tror förresten att udden och viken bildades i det skedet som Ragundasjön tömdes och Döda Fallet blev till. Det är bara min egen teori, så det finns säkert andra förklaringar. Men udden var helt av sand. Med en riktig sandstrand och sandbotten. Och dessutom blev vattnet bra uppvärmt av solen för att det var ganska stillastående , men bara uppe vid ytan vid botten var det alltid kallare. Under slättanna tiden var det verkligen skönt med ett dopp i viken. Men innan man var hemma igen efter att ha gått uppför dom branta backarna, så var man lika svettig som före doppet.

*Mycket finns att minnas så det här får bli en början. Hoppas att fler anammar Martin Bergmans idéer att dokumentera minnen från förr. Tack Martin för att du har givit mig den inspirationen.*

Nedskrivet nov.2001. Greger Olsson

## Slåttermarkerna på Krok

Förr under min barndomstid fanns det slåttermarker nästan ända nere vid älven. Bl.a. minns jag en hölada som stod där. Den var gammal och lite förfallen och tror inte att den användes under min tid. Resterna efter den ladan har jag försökt hitta under senare år, men sökandet har varit förgäves. Man kan möjligen anta att det funnits slåttermarker där, men skogen och buskvegetationen har tagit överhanden på hela området.

Höbärgningen vid dom slåtterängarna var säkert ett mycket slitsamt företag. Ett minne har särskilt etsat sig fast och det var när min far eller om det var min farfar, körde med häst och hösläde på stigen från nämnda slåttermarker och upp till gården. I den brantaste delen på stigen fick hästen slita mycket hårt.



Den orkade med att dra lasset i kanske 5 till 10 meter åt gången och där emellan måste den få vila en stund. Efter åtskilliga ryck så var dom så uppe på krönet av den brantaste delen. Där fanns det också lämningar kvar efter en byggnad , några gamla mossbeklädda stockar upplagda på stenar och formade till en fyrkant. Det har nämnts någon gång att det har varit en sommarlagård men det kan mycket väl ha varit något annat hus.

Här en bild på hästen, min far Olof Olsson och farfar Albert Olsson. Hemma på gården hos farfar. Bilden tagen av okänd troligen 1938 enl. anteckning

Det var inte bara hästen som fick dra hö uppför backarna utan även människorna fick bära, så mycket dom orkade. Allt gräs måste tas tillvara för att räcka till åt hästen och korna över hela vintern. Den så kallade skrabben togs också tillvara. Skrabben det var allt gräs som slogs ner med lie runt åkerkanter, vägkanter, slänter och runt byggnader mm.

Nedskrivet dec.2001. Greger Olsson